

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ

Αρ. Φ.Ε.Υ. 810032

Αύξων αριθμός Πρακτικού 2485

Συνεδρίαση 71η της 21ης και 23ης Δεκεμβρίου 2020 του Νομικού Συμβουλίου
του Κράτους
(Πλήρους Ολομέλειας)

Παρόντες

Πρόεδρος: Ιωάννης-Κωνσταντίνος Χαλκιάς, Πρόεδρος του ΝΣΚ.

Μέλη: Βασιλική Δούσκα, Νικόλαος Μουδάτσος, Στέφανος Δέτσης, Παναγιώτης Παναγιωτουνάκος, Ευγενία Βελώνη, Βασιλική Πανταζή, Σπυρίδων Παπαγιαννόπουλος, Γεώργιος Κανελλόπουλος, Νίκη Μαριόλη, Αντιπρόεδροι του ΝΣΚ και Ασημίνα Ροδοκάλη, Θεόδωρος Ψυχογιός, Κωνσταντίνος Γεωργάκης, Ανδρέας Ανδρουλιδάκης, Αικατερίνη Γρηγορίου, Βασιλική Τύρου, Στυλιανή Χαριτάκη, Δημήτριος Χανής, Νικόλαος Δασκαλαντωνάκης, Ευφροσύνη Μπερνικόλα, Αφροδίτη Κουτούκη, Δήμητρα Κεφάλα, Δημήτριος Αναστασόπουλος, Αντώνιος Τατσόπουλος, Κωνσταντίνος Κατσούλας, Δημήτριος Μακαρονίδης, Αλέξανδρος Ροϊλός, Αδαμαντία Καπετανάκη, Κωνσταντίνα Χριστοπούλου, Ευαγγελία Σκαλτσά, Αθηνά Αλεφάντη, Αγγελική Καστανά, Κυριακή Παρασκευοπούλου, Ελένη Πασαμιχάλη, Χριστίνα Διβάνη, Παναγιώτης Παππάς, Σταύρος Σπυρόπουλος, Βασίλειος Καραγεώργος, Πέτρος Κωνσταντινόπουλος, Ευσταθία Τσαούση, Γεώργιος Βαμβακίδης, Χρήστος Μητκίδης, Διονύσιος Χειμώνας, Βασιλική Παπαθεοδώρου, Παναγιώτα-Ελευθερία Δασκαλέα-Ασημακοπούλου, Βασίλειος Κορκίζογλου, Χαράλαμπος Μπρισκόλας, Νικόλαος Καραγιώργης, Μαρία Σπάσου, Αικατερίνη Γαλάνη, Ευάγγελος Μαρίνης, Ιουλία Σφυρή, Ιωάννης Χατζηνέκουρας, Στέργιος Κίκας, Αθανάσιος Θεοχάρης, Δημήτριος Κατωπόδης, Κωνσταντίνος Ζαμπάρας, Μιχαήλ Τζουβάρας, Αναστασία Ζαφειριάδου, Ιωάννα Λεμπέση, Νικόλαος Μουκαζής, Ευτυχία

Κασομένου, Περικλής Αγγέλου, Θεόδωρος Ράπτης, Αντώνιος Παπαγεωργίου, Ευστράτιος Ηλιαδέλης, Παρασκευάς Χρυσοστομίδης, Ιωάννης Αλεξανδράκης, Νικόλαος Πατηνιώτης, Φωτεινή Δεδούση, Κωνσταντίνος Γεωργιάδης, Μαρία Δεληγιάννη, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής: Δημήτριος Αναστασόπουλος, Νομικός Σύμβουλος του Κράτους.

Γραμματέας: Αργυρία Φανουράκη, Δικαστική Πληρεξουσία Α'.

ΘΕΜΑ

Τηρητέα πορεία σχετικά με τις δικαστικές ή εξωδικαστικές ενέργειες στις οποίες ενδείκνυται να προχωρήσει το Ελληνικό Δημόσιο, προκειμένου να αποκατασταθεί η ζημία που έχει υποστεί στην υπόθεση «NOVARTIS Hellas A.E.B.E.».

1. Το παραπάνω θέμα εισάγεται στην Πλήρη Ολομέλεια του ΝΣΚ, λόγω σπουδαιότητας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 παρ.3 β) του ν. 3086/2002 (Α'324).

2. Με την Πρόσκληση του Προέδρου του ΝΣΚ, με αριθμό πρωτ. 162695/07-12-2020, ορίστηκε ότι η συνεδρίαση της Πλήρους Ολομέλειας του ΝΣΚ θα γίνει με τη χρήση του προσωπικού ηλεκτρονικού λογαριασμού (e-mail) κάθε μέλους της, σύμφωνα με όσα ορίζονται στις αποφάσεις του ίδιου, με αριθμούς 471, 498, 504 και 514/2020.

3. Στις 30 Ιουνίου 2020, με το έγγραφο, με αριθμό πρωτ. 4843/30-06-2020 του Υπουργού Υγείας διαβιβάσθηκε στον Πρόεδρο του ΝΣΚ το έγγραφο, με ημερομηνία 29-06-2020 των Υπουργών Οικονομικών, Υγείας και Δικαιοσύνης με το εξής περιεχόμενο: «Παρακαλούμε, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και σε συνεννόηση και συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες της Διοίκησης να υποδείξετε προς τα αρμόδια Υπουργεία τις ενδεικνυόμενες δικαστικές ή εξωδικαστικές ενέργειες για την

αποκατάσταση της όποιας ζημίας ή ηθικής βλάβης έχει υποστεί το Ελληνικό Δημόσιο από ενέργειες της εταιρείας «NOVARTIS Hellas A.E.B.E.». Στη συνέχεια δε, επί τη βάσει των στοιχείων που θα τεθούν υπόψη σας, να προβείτε σε κάθε αναγκαία νόμιμη ενέργεια, εντός και εκτός Ελλάδας, για τη διεκδίκηση εκ μέρους του Ελληνικού Δημοσίου κάθε απαίτησής του σε βάρος της ως άνω εταιρείας».

4. Μετά την υποβολή του παραπάνω αιτήματος, συγκροτήθηκε άμεσα με την απόφαση του Προέδρου του ΝΣΚ, με αριθμό 271/30-06-2020, ομάδα εργασίας με το εξής αντικείμενο: Α) Να υποδείξει προς τα αρμόδια Υπουργεία τις ενδεικνυόμενες δικαστικές ή εξωδικαστικές ενέργειες για την αποκατάσταση της όποιας ζημίας ή ηθικής βλάβης έχει υποστεί το Ελληνικό Δημόσιο από ενέργειες της εταιρείας «NOVARTIS Hellas A.E.B.E.». Β) Να προβεί σε κάθε αναγκαία νόμιμη ενέργεια εντός και εκτός Ελλάδας για τη διεκδίκηση για λογαριασμό του Ελληνικού Δημοσίου κάθε απαίτησής του κατά της παραπάνω εταιρείας.

5. Η Ομάδα Εργασίας αναζήτησε στοιχεία από: α) Ανεξάρτητες Αρχές, Υπηρεσίες και ΝΠΔΔ, (Εθνική Αρχή Διαφάνειας, Επιτροπή Ανταγωνισμού, ΑΑΔΕ, ΣΔΟΕ, ΕΟΠΥΥ, ΥΠΕΔΥΦΚΑ) τα οποία, στο πλαίσιο άσκησης των ελεγκτικών αρμοδιοτήτων τους είχαν, πιθανόν, ελέγξει τη δραστηριότητα της εταιρείας «Novartis Hellas A.E.B.E.», β) υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας και τον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων (ΕΟΦ), γ) την Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών (Γραμματεία Οικονομικού Εγκλήματος) και δ) την Εισαγγελία Εγκλημάτων Διαφθοράς και αφού τα αξιολόγησε, συνέταξε και διαβίβασε στην Πλήρη Ολομέλεια του ΝΣΚ, ηλεκτρονικά, την εισήγησή της, με αριθμό πρωτ. ΕΜΠ 235-2448/17-12-2020, μαζί με τα σχετικά έγγραφα, στις 17-12-2020 και πρότεινε τις αναφερόμενες σε αυτήν δικαστικές και εξώδικες ενέργειες.

6. Στη συνέχεια, τα μέλη της Πλήρους Ολομέλειας διατύπωσαν ηλεκτρονικά ερωτήσεις, σχόλια και παρατηρήσεις. Κατόπιν, η Πλήρης Ολομέλεια, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα στοιχεία που της διαβιβάστηκαν και κυρίως το περιεχόμενο και τα ομολογημένα πραγματικά περιστατικά, που περιλαμβάνονται στη Συμφωνία Αναστολής Δίωξης (Σ.Α.Δ.), που υπογράφηκε μεταξύ εκπροσώπων του Υπουργείου Δικαιοσύνης των Η.Π.Α. και της παραπάνω εταιρείας, με ημερομηνία 25-06-2020, μετά από

ψηφοφορία, **γνωμοδότησε ομόφωνα** σύμφωνα με την εισήγηση, όπως αυτή συμπληρώθηκε από τις προτάσεις των μελών της, ως εξής:

Το Ελληνικό Δημόσιο ή/και τα λοιπά δημόσια νομικά πρόσωπα (ΕΟΠΥΥ, e-ΕΦΚΑ κλπ) μπορούν να προχωρήσουν στις παρακάτω δικαστικές, εξώδικες ή διοικητικές ενέργειες:

α) άσκηση αγωγής κατά της εταιρείας «NOVARTIS Hellas A.E.B.E.», για προσβολή της προσωπικότητας του Δημοσίου και των λοιπών δημοσίων νομικών προσώπων με αίτημα τη μη επανάληψη της προσβολής αυτής στο μέλλον και τη χρηματική ικανοποίηση λόγω της ηθικής βλάβης που υπέστησαν από τη συμπεριφορά των οργάνων και προστηθέντων της, για τους λόγους που αναλυτικά αναφέρονται στην εισήγηση,

β) άσκηση αγωγής κατά της εταιρείας για την ανόρθωση της υλικής ζημίας του Δημοσίου ή άλλων δημοσίων νομικών προσώπων, μετά τον προσδιορισμό από τις αρμόδιες υπηρεσίες του ύψους αυτής,

γ) εξέταση, κατά περίπτωση, της δυνατότητας παράστασης του Δημοσίου ή και των λοιπών δημοσίων νομικών προσώπων (ΕΟΠΥΥ, e-ΕΦΚΑ κλπ) για υποστήριξη της κατηγορίας σε εκκρεμείς ποινικές δίκες, κατά το μέρος που στις υποθέσεις αυτές εντάσσονται τα πραγματικά περιστατικά που στοιχειοθετούν την παράνομη συμπεριφορά των στελεχών της εταιρείας, όπως αυτή περιγράφεται στη Συμφωνία Αναστολής Δίωξης (Σ.Α.Δ.), κυρίως για να υπάρξει πρόσβαση στα στοιχεία των ποινικών δικογραφιών και σε κάθε περίπτωση, υποβολή αιτήματος προς τις αρμόδιες δικαστικές και εισαγγελικές αρχές για παροχή αντιγράφων των δικογραφιών αυτών,

δ) άμεση διαβίβαση στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, της Συμφωνίας Αναστολής Δίωξης (Σ.Α.Δ.) και των λοιπών στοιχείων που υπάρχουν σχετικά με την παράνομη συμπεριφορά της εταιρείας στην Ελλάδα, προκειμένου να ενεργηθούν τα προβλεπόμενα,

ε) άμεση διαβίβαση στις αρμόδιες υπηρεσίες της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) και του Υπουργείου Οικονομικών, της Συμφωνίας Αναστολής Δίωξης (Σ.Α.Δ.) και των λοιπών στοιχείων που υπάρχουν, προκειμένου να γίνει έρευνα για τυχόν διάπραξη φορολογικών ή άλλου είδους παραβάσεων από την εταιρεία, για την κρίσιμη, κατά τη Συμφωνία χρονική

περίοδο, κατά την οποία συνέτρεξε η ομολογημένη παραβατική συμπεριφορά της,

στ) άμεση διαβίβαση της Συμφωνίας Αναστολής Δίωξης (Σ.Α.Δ.) σε όλες τις αρμόδιες Υπηρεσίες και Αρχές της παραγράφου 5 του παρόντος, στις οποίες είχε απευθυνθεί η Ομάδα Εργασίας και αναφέρονται αναλυτικά στην εισήγηση, προκειμένου να αξιολογηθούν τα εκεί αναφερόμενα πραγματικά περιστατικά προς έλεγχο και τυχόν επιβολή κυρώσεων,

ζ) με δεδομένη την ομολογημένη παράνομη συμπεριφορά, που περιγράφεται στη Συμφωνία Αναστολής Δίωξης (Σ.Α.Δ.), η οποία συνιστά ενεργητική δωροδοκία, αλλά και σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα (βλ. ΣτΕ 144/2009, 1190/2010 κ.ά, Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων, Κατευθυντήρια Οδηγία 20/2017, σελ. 20-23), να εξεταστεί από τα αρμόδια όργανα η περίπτωση αποκλεισμού της εταιρείας από τη συμμετοχή της σε διαδικασίες σύναψης συμβάσεων με το Δημόσιο, νομικά πρόσωπα ή τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης και εγγραφής της στον κατάλογο αποκλεισθέντων οικονομικών φορέων, που τηρείται στην Εθνική Βάση Δεδομένων Δημοσίων Συμβάσεων, σύμφωνα με τα άρθρα 73 και 74 του ν. 4412/2016, με την επιφύλαξη περιπτώσεων συνδρομής επιτακτικών λόγων δημόσιου συμφέροντος, μεταξύ των οποίων είναι η προστασία της δημόσιας υγείας (άρθρο 73 παρ.3 περ.α΄ ν.4412/2016),

η) άμεση αποστολή αιτήματος προς τις αρμόδιες υπηρεσίες των Η.Π.Α., για την παροχή όλων των στοιχείων της υπόθεσης που αφορούν στη δράση της «NOVARTIS Hellas A.E.B.E.», βρίσκονται στην κατοχή του Υπουργείου Δικαιοσύνης ή άλλων αρχών των Η.Π.Α. και αποτέλεσαν τη βάση για την υπογραφή της Συμφωνίας Αναστολής Δίωξης,

θ) επιδίωξη είσπραξης απαιτήσεων του Ελληνικού Δημοσίου κατά τη διαδικασία του άρθρου 2 του ΚΕΔΕ, εάν και εφόσον υφίσταται νόμιμος τίτλος κατά της εταιρείας και

ι) πρόσκληση της εταιρείας για εξωδικαστική-συμβιβαστική επίλυση της διαφοράς που έχει ανακύψει, με σκοπό την καταβολή αποζημίωσης για την ανόρθωση της ζημίας που το Δημόσιο και τα λοιπά δημόσια νομικά πρόσωπα υπέστησαν από την ομολογημένη παραβατική συμπεριφορά της.

Όλα τα παραπάνω, με την επιφύλαξη ότι, με την πρόοδο της δικαστικής ή διοικητικής διερεύνησης ή την αποκάλυψη στοιχείων από την ημεδαπή ή την αλλοδαπή, είναι ιδιαίτερα πιθανό να προκύψουν στοιχεία που θα μπορούσαν να στηρίξουν και άλλες ενέργειες ή να επιτρέψουν την επιδίωξη ανόρθωσης κάθε περαιτέρω υλικής ζημίας και ηθικής βλάβης από την παράνομη δράση της εταιρείας.

7. Για βεβαίωση των παραπάνω, συντάχθηκε το Πρακτικό αυτό, το οποίο υπογράφεται νόμιμα.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

IOANNIS KONSTANTINOS
CHALKIAS

Ψηφιακά υπογεγραμμένο από
IOANNIS KONSTANTINOS
CHALKIAS
Ημερομηνία: 2020.12.24
14:39:35 EET

Ιωάννης-Κωνσταντίνος Γ. Χαλκιάς
Πρόεδρος του Ν.Σ.Κ.

Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

Ψηφιακά υπογεγραμμένο από DIMITRIOS
ANASTASOPOULOS
Ημερομηνία: 2020.12.24 13:57:30 EET

Δημήτριος Αναστασόπουλος
Νομικός Σύμβουλος του Κράτους

ΕΓΚΡΙΝΕΤΑΙ

Οι Υπουργοί

Αθήνα, 28/12/2020

Ψηφιακά υπογεγραμμένο από
CHRISTOS STAIKOURAS

Οικονομικών

Χρήστος Σταϊκούρας

Αθήνα, 29/12/2020

Δικαιοσύνης

Κωνσταντίνος Τσιάρας

Αθήνα, 29/12/2020

Υγείας

Βασίλειος Κικίλιας